

Котлова Л.О. Виховання чесності та правдивості у дітей як соціальна проблема // Актуальні проблеми соціальної сфери : [збірник статей учнів, студентів і викладачів за результатами конкурсних і кваліфікаційних досліджень / за заг.ред. Н.П. Павлик]. – Житомир: Ви-во Житомирського державного університету імені Івана Франка, 2019. – Вид. 9. – С.18-19.

Котлова Л.О.

кандидат психологічних наук, доцент
кафедри психології розвитку та консультування

Житомирський державний університет

імені Івана Франка, м. Житомир

ВИХОВАННЯ ЧЕСНОСТІ ТА ПРАВДИВОСТІ У ДІТЕЙ В СІМ'Ї ЯК СОЦІАЛЬНА ПРОБЛЕМА

Чесність і правдивість – важливі риси характеру людини. Вони тісно пов'язані між собою, проте чесність – поняття ширше, ніж правдивість. Вона виявляється не лише в тому, що людина правдива, а й у всій її поведінці: ставленні до своїх обов'язків, до людей, до самої себе і своєї поведінки.

Чесність і правдивість – моральні категорії, вони виникли в процесі суспільно-історичного розвитку людства. У наш час рівень довіри до людей досить низький, тому у тролейбусах та автобусах, кінотеатрах є кондуктори та контролери, у магазинах охорона, яка контролює тощо. У сучасної молоді ми можемо спостерігати відсутність справжньої чесності і правдивості, негативні вчинки, які викликають обурення. Іноді глибокий аналіз причин, що призвело до аморального вчинку або злочину, виявляє, що передумови цього сформувались ще в дитинстві. В таких умовах зростає і відповідальність батьків за виховання чесності і правдивості у дітей.

Чесні, благородні вчинки наших дітей, прагнення зробити все, що в їх силах, на користь і на допомогу іншим часто, як в дзеркалі, відбивають обличчя їх батьків. Дитина, на думку Т.Рубцової, виховується чесною і правдивою там, де це вважається обов'язком батьків [2].

Проте не завжди батьки вважають за свій обов'язок виховати у дитини чесність і правдивість. Спостерігаючи у дитини прояви нечесності й інших негативних якостей, батьки часто звинувачують в цьому товаришів, від яких, на їх думку, дитина «навчилася» поводити себе негативно, школу, вчителів, які «прогледіли» формування у дитини аморальної звички. Іноді, заспокоюючи себе самих, вони навіть доводять, що нечесність дитина успадкувала від когось із рідних, що вона народилася такою і нічого вже не вдієш.

На нашу думку, дитина правильно виховується при планомірному і систематичному впливі на неї в родині, в школі. Виховання чесності і правдивості дитини варто розпочинати, коли діти ще зовсім малі. Навіть поведінка дитини 3-4- років, як зазначає Г.Костюк, може свідчити про те, чи важить для неї щось її слово, чи хоче вона бути чесною. Усвідомивши з допомогою дорослих, що казати правду – це добре, а казати неправду – погано, дитина стає відвертою, не вдається до брехні [1].

В даний час деякі батьки свідомо відкладають виховання чесності на пізніше, вважаючи, що поки дитина маленька, вона сама по собі чесна. Дійсно, маленька дитина ще не має цих рис характеру, вона діє, як того вимагають дорослі, але виконуючи певні дії і одержуючи від дорослих позитивну чи негативну оцінку своїх дій дізнається, схвалюється, а що вважається поганим. Як результат цього у неї формуються перші моральні уявлення, вона переживає задоволення, виконуючи те, що вважається добрим, і почуття вини, якщо її вчинок засуджують. Так з'являються у дитини перші етичні норми поведінки і формуються пов'язані з цим моральні переживання.

Якщо батьки не звертають уваги на формування у дитини правильних моральних уявлень і не спрямовують її поведінку, дитина може вдаватися і до нечесних вчинків. Спочатку ця нечесна поведінка матиме випадковий характер, але поступово закріпиться і перейде в звичку. У ранньому дитинстві діти не роблять нечесних вчинків, тому, що у них не має спокус збрехати, а з часом стає більше спокус і складних ситуацій, які вимагають від них робити вибір.

Помилки деяких батьків у вихованні чесності і правдивості в дітей пояснюються тим, що вони не знають, як це треба робити. Не існує якихось спеціальних заходів, за допомогою яких дитину виховують чесною й правдивою. Варто допомогти дитині усвідомити, в чому полягають чесні і правдиві вчинки людини, що сором, почуття власної гідності, совість не дозволяють їй бути нечесною. Дуже важливо, щоб дитина не тільки знала, як поводитись у тому чи іншому випадку, а й безпосередньо діяла відповідно до своїх знань.

Використана література

- 1. Костюк Г.С. Некоторые вопросы взаимосвязи воспитания и развития личности. Вопросы психологии .1956 . № 5 .С. 3 – 14.*
- 2. Котлова Л. О., Котловий С. А. Проблема чесності особистості в ХХІ столітті. Освіта ХХІ століття: проблеми гуманізації, гуманітаризації та патріотизму в контексті євроінтеграційних процесів : тези доповідей I Всеукраїнської науково-практичної конференції, м.Житомир (12 грудня) / за ред.. Т.В. Семенюк, С.М. Коляденко, Н.П. Павлик.Житомир: Вид-во ЖДУ ім..І.Франка, 2018. С.106-109.*
- 3. Рубцова Т.В. Виховання чесності і правдивості в дітей у сім'ї. Київ: «Радянська школа», 1963.87с.*